

Gabinet zabytków w Instytucie Archeologii UMK – małe muzeum

Hanna Połec¹, Maria Raś²

The cabinet of relics in the Institute of Archaeology UMK – small museum. Prz. Geol., 67: 678–680.

A b s t r a c t. In the Archaeology Institute of the Nicolaus Copernicus University in Toruń there is a room fitted with a interesting way. The cabinet of relics is a unique scientific idea of presenting objects that were acquired during excavations. In the cabinet there are numerous gathered relics that were found in the Polish land. The oldest are dated to 100 000 years. The objects were made of different materials, including wood, metal, or antlers, bones and clay.

Keywords: archeology, Institute of Archeology NCU, Mesolithic, Neolithic, bronze age, iron age, medieval

W Instytucie Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu znajduje się sala zagospodarowana w interesujący sposób. Gabinet zabytków powstał w 2010 r. i jest wyjątkowym pomysłem pracowników na zaprezentowanie znalezisk, które są pozyskiwane podczas prac wykopaliskowych. W pomieszczeniu znajdują się liczne zabytki znalezione na terenie ziem polskich. Najstarsze znaleziska pochodzą sprzed 100 tys. lat. Prezentowane obiekty zostały wykonane z rozmaitych surowców – znalazły się tam przedmioty z drewna, metali, poroża oraz zabytki kościane i gliniane.

Głównym założeniem funkcjonowania małego muzeum jest zaznajomienie studentów z odkrytymi zabytkami oraz z ważniejszymi stanowiskami eksplorowanymi przez pracowników instytutu. Sala jest praktycznie wykorzystywana podczas zajęć. Służy głównie studentom, jednak jest przeznaczona również do zwiedzania dla szer-

szego grona odbiorców, zwłaszcza młodzieży w wieku szkolnym. Organizowane są tam warsztaty, lekcje muzealne oraz pokazy dla dzieci i osób dorosłych w ramach uniwersyteckich festiwali naukowych.

Dzięki niekonwencjonalnemu układowi wystawy gabinet nie jest typową salą muzealną. Główna ekspozycja mieści się w przeszklonych gablotach, wzdłuż obu ścian pomieszczenia (ryc. 1, 2). Znajdują się w nich uporządkowane chronologicznie zabytki pochodzące z okresów paleolitu, mezolitu, neolitu, epoki brązu, wczesnej epoki żelaza, okresu przedrzymskiego, rzymskiego oraz wczesnego i późnego średniowiecza, aż po nowożytność (ryc. 3). Pod niektórymi gablotami znajdują się szuflady, w których również są umieszczone zabytki, w tym surowce krzemienne, fragmenty naczyń ceramicznych z różnych epok, wyroby z brązu, żelaza, kości i poroża oraz broń, narzędzia czy ozdoby. Przedmioty są również prezentowane na zajęciach

Ryc. 1. Ściana z gablotami wystawowymi. Wszystkie fot. H. Połec

¹ Instytut Archeologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Gagarina 11, 87-100 Toruń; haniapolec@gmail.com; marry0908@gmail.com

Ryc. 2. Ogólny wygląd sali

jako pomoce naukowe. W osobnych gablotach zostały umieszczone ciekawsze zabytki z wybranych stanowisk, m.in. z paleolitycznej jaskini w Biśniku na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, z osiedli obronnych ludności kultury łużyckiej w Gzinie i Grodnie na ziemi Chełmińskiej, ślady produkcji rzemieślniczej ludności kultury wielbarskiej w Rogowie z wczesnego okresu rzymskiego, wczesnośredniowieczne miejsce kultu w Żółtym oraz późnośredniowieczne osady zlokalizowane w strefie Chełmińsko-Dobrzyńskiej. Uzupełnieniem wystawy są zdjęcia z przeprowadzanych badań oraz krótkie charakterystyki epok i prezentowanych kultur.

Przedstawione eksponaty zostały wcześniej poddane zabiegom konserwacyjnym i rekonstrukcyjnym w pracowniach Instytutu Archeologii UMK. Na podstawie części zachowanych zabytków zostały stworzone kopie przedmiotów, w tym na przykład strzały, siekiery, ceramiczne naczynia, niektóre ozdoby, tj. pas z okuciami brązowymi, fibule, kolie paciorków.

W centralnej części pomieszczenia znajduje się rząd stołów ze szklanym blatem, w którym wyeksponowano pochówki zarówno szkieletowe, jak i popielnicowe (ryc. 4, 5). W kolejności chronologicznej są eksponowane obrządki pogrzebowe m.in. z neolitu, z przełomu epok brązu i żelaza, okresu wpływów rzymskich oraz wczesnego średniowiecza. Pochówki ułożone zostały, tak aby

←

Ryc. 3. Zawartość gablot

Ryc. 4. Gablota jako część stołu – pochówek szkieletowy

przypominały sytuacje *in situ* na stanowisku archeologicznym. Zaprezentowano zarówno pochówki typowe, tj. wczesnośredniowieczny inwentarz grobowy składający się z kabłączków skroniowych, krzesiwa oraz noża żelaznego, jak i neolityczne miejsce sepulkralno-obrzędowe kultury pucharów lejkowatych, w którym znaleziono unikatową t-kształtną zawieszkę wykonaną z kości.

Wystrój sali wzbogacono manekinami ubranymi w rekonstrukcję odzieży późnośredniowiecznej i nowożytnej, pochodzącej z krypt grobowych badanych przez pracowników instytutu. Daje to możliwość spojrzenia na wygląd dawnych ludzi. Równie ważnymi zabytkami są naczynia zasobowe, które dają pojęcie o ich rzeczywistej wielkości i użytkowaniu.

Gabinet zabytków w Instytucie Archeologii UMK jest miejscem zdecydowanie godnym odwiedzenia. Sala może

Ryc. 5. Gablota – część stołu – pochówek popielnicowy

być potraktowana jako uzupełnienie wystawy w Muzeum Okręgowym w Toruniu, w którym również są prezentowane zabytki archeologiczne. Dla osób zainteresowanych historią może być również możliwością pogłębienia wiedzy archeologicznej, rozbudzenia chęci dalszego poznawania dawnych dziejów. Warto również wspomnieć o mini skansenie, który znajduje się na świeżym powietrzu przy Instytucie Archeologii UMK. Znajdujące się tam repliki budowli są dopełnieniem przedmiotów prezentowanych wewnątrz. Dostępne do zwiedzania podczas festiwalu rekonstrukcje pobudzają wyobraźnię zwiedzających, jednocześnie prezentując życie codzienne naszych przodków. Jest to niecodzienna możliwość bezpośredniego dotknięcia historii.